ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ (τρίτο τμήμα)

της 21ης Δεκεμβρίου 2011 *

Στην υπόθεση C-316/10,

με αντικείμενο αίτηση εκδόσεως προδικαστικής αποφάσεως δυνάμει του άρθρου 267 ΣΛΕΕ, που υπέβαλε το Vestre Landsret (Δανία) με απόφαση της 28ης Ιουνίου 2010, η οποία περιήλθε στο Δικαστήριο την 1η Ιουλίου 2010, όπως διορθώθηκε με απόφαση της 24ης Αυγούστου 2010, η οποία περιήλθε στο Δικαστήριο στις 26 Αυγούστου 2010, στο πλαίσιο της δίκης

Danske Svineproducenter

κατά

Justitsministeriet,

παρισταμένης της:

Union européenne du commerce de bétail et de la viande,

* Γλώσσα διαδικασίας: η δανική.

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (τρίτο τμήμα),

συγκείμενο από τους K. Lenaerts, πρόεδρο τμήματος, J. Malenovský, R. Silva de Lapuerta, E. Juhász και D. Šváby (εισηγητή), δικαστές,

γενικός εισαγγελέας: Y. Bot
γραμματέας: A. Impellizzeri, υπάλληλος διοικήσεως,

έχοντας υπόψη την έγγραφη διαδικασία και κατόπιν της επ' ακροατηρίου συζητήσεως της 15ης Σεπτεμβρίου 2011,

λαμβάνοντας υπόψη τις παρατηρήσεις που υπέβαλαν:

— η Danske Svineproducenter, εκπροσωπούμενη από τον H. Sønderby Christensen, advokat,

— η Union européenne du commerce de bétail et de la viande, εκπροσωπούμενη από τους J.-F. Bellis, A. Bailleux, avocats, και E. Werlauff, advokat,

— η Δανική Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από τη V. Pasternak Jørgensen, επικουρούμενη από τον P. Biering, advokat,

— η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, εκπροσωπούμενη από τους B. Schima και H. Støvlbæk,

κατόπιν της αποφάσεως που έλαβε, αφού άκουσε τον γενικό εισαγγελέα, να εκδικάσει την υπόθεση χωρίς ανάπτυξη προτάσεων,

εκδίδει την ακόλουθη

Απόφαση

1 Η αίτηση εκδόσεως προδικαστικής αποφάσεως αφορά την ερμηνεία του άρθρου 288, δεύτερο εδάφιο, ΣΛΕΕ, των άρθρων 3, δεύτερο εδάφιο, στοιχεία στ΄ και ζ΄, και 37 του κανονισμού (ΕΚ) 1/2005 του Συμβουλίου, της 22ας Δεκεμβρίου 2004, για την προστασία των ζώων κατά τη μεταφορά και συναφείς δραστηριότητες και για την τροποποίηση των οδηγιών 64/432/ΕΟΚ και 93/119/ΕΚ και του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1255/97 (ΕΕ 2005, L 3, σ. 1), καθώς και του κεφαλαίου ΙΙ, σημεία 1.1, στοιχείο στ΄, και 1.2, και του κεφαλαίου VII, σημείο Δ, του παραρτήματος Ι του εν λόγω κανονισμού 1/2005.

2 Η αίτηση αυτή υποβλήθηκε στο πλαίσιο διαφοράς μεταξύ της Danske Svineproducenter, δανικής επαγγελματικής οργανώσεως εκτροφέων χοίρων, και του Justitsministeriet (Υπουργείου Δικαιοσύνης) με αντικείμενο, ιδίως, το ζήτημα αν είναι συμβατή με τον κανονισμό 1/2005 εθνική συμπληρωματική κανονιστική ρύθμιση για την αποσαφήνιση ορισμένων σημείων της εφαρμογής του ως άνω κανονισμού, όπως είναι η υπουργική απόφαση αριθ. 1729 της 21ης Δεκεμβρίου 2006, σχετικά με την προστασία των ζώων κατά τη μεταφορά τους (bekendtgørelse om beskyttelse af dyr under transport, *Lovtidende* 2006 A, στο εξής: υπουργική απόφαση 1729/2006), και αν είναι σύμφωνες με τον εν λόγω κανονισμό διάφορες διατάξεις της υπουργικής αυτής αποφάσεως.

Το νομικό πλαίσιο

Το δίκαιο της Ένωσης

Ο κανονισμός 1/2005

3 Η δεύτερη, η έκτη, η όγδοη, η δέκατη και η ενδέκατη αιτιολογική σκέψη του κανονισμού 1/2005 έχουν ως εξής:

«(2) Βάσει της οδηγίας 91/628/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 19 Νοεμβρίου 1991, για την προστασία των ζώων κατά τη μεταφορά [και για την τροποποίηση των οδηγιών 90/425/ΕΟΚ και 91/496/ΕΟΚ (ΕΕ L 340, σ. 17), όπως τροποποιήθηκε με την οδηγία 95/29/ΕΚ του Συμβουλίου, της 29ης Ιουνίου 1995 (ΕΕ L 148, σ. 52, στο εξής: οδηγία 91/628)], το Συμβούλιο θέσπισε κανόνες στον τομέα της μεταφοράς των ζώων προκειμένου να καταργήσει τα τεχνικά εμπόδια για το εμπόριο ζώντων ζώων και να επιτρέψει την εύρυθμη λειτουργία των οργανώσεων αγοράς, εξασφαλίζοντας παράλληλα ικανοποιητικό επίπεδο προστασίας για τα εν λόγω ζώα.

[…]

(6) Στις 19 Ιουνίου 2001 […], το Συμβούλιο κάλεσε την Επιτροπή να υποβάλει προτάσεις για την εξασφάλιση της ουσιαστικής εφαρμογής και του αυστηρού ελέγχου της υφιστάμενης κοινοτικής νομοθεσίας, για τη βελτίωση της προστασίας και των συνθηκών διαβίωσης των ζώων, για την πρόληψη της εκδήλωσης

και διάδοσης λοιμωδών νόσων των ζώων και για τη θέσπιση αυστηρότερων όρων για την πρόληψη του πόνου και της ταλαιπωρίας, ώστε να εξασφαλίζονται η καλή διαβίωση και η υγεία των ζώων κατά τη διάρκεια της μεταφοράς και μετά από αυτήν.

(8) Στις 11 Μαρτίου 2002 η επιστημονική επιτροπή για την υγεία και τις συνθήκες διαβίωσης των ζώων διατύπωσε γνώμη για τις συνθήκες διαβίωσης των ζώων κατά τη μεταφορά. Συνεπώς, η κοινοτική νομοθεσία θα πρέπει να τροποποιηθεί αναλόγως για να λάβει υπόψη τα νέα επιστημονικά δεδομένα, αποδίδοντας παράλληλα προτεραιότητα στην ανάγκη να εξασφαλιστεί δεόντως η εφαρμογή της νομοθεσίας στο άμεσο μέλλον.

[…]

(10) Υπό το πρίσμα της πείρας που αποκτήθηκε από την εφαρμογή της οδηγίας [91/628] για την εναρμόνιση της κοινοτικής νομοθεσίας για τη μεταφορά των ζώων και των δυσχερειών που αντιμετωπίζονται λόγω των διαφορών στην μεταφορά της οδηγίας αυτής στο εθνικό επίπεδο, είναι σκόπιμο να καθοριστούν με κανονισμό οι κοινοτικοί κανόνες στον τομέα αυτόν. Εν αναμονή της θέσπισης λεπτομερών διατάξεων για ορισμένα είδη ζώων τα οποία έχουν ιδιαίτερες ανάγκες και αντιπροσωπεύουν ένα πολύ περιορισμένο τμήμα του κοινοτικού ζωικού κεφαλαίου, είναι σκόπιμο τα κράτη μέλη να έχουν τη δυνατότητα να θεσπίζουν ή να διατηρούν πρόσθετες εθνικές διατάξεις για τη μεταφορά αυτών των συγκεκριμένων ειδών ζώων.

(11) Για να διασφαλισθεί η συγκροτημένη και αποτελεσματική εφαρμογή του παρόντος κανονισμού σε ολόκληρη την Κοινότητα με γνώμονα τη βασική της αρχή σύμφωνα με την οποία τα ζώα δεν πρέπει να μεταφέρονται με τρόπο

που μπορεί να τους προξενήσει τραυματισμούς και αδικαιολόγητη ταλαιπωρία, είναι σκόπιμο να θεσπιστούν λεπτομερείς διατάξεις για την ικανοποίηση των ειδικών αναγκών που προκύπτουν σε σχέση με τους διάφορους τύπους μεταφοράς. Οι λεπτομερείς αυτές διατάξεις θα πρέπει να ερμηνεύονται και να εφαρμόζονται βάσει της προαναφερόμενης αρχής, θα πρέπει δε να καθίστανται επίκαιρες εγκαίρως οσάκις γίνεται φανερό, υπό το πρίσμα ιδίως των νέων επιστημονικών πορισμάτων, ότι για συγκεκριμένα είδη ή τύπους μεταφοράς δεν εξασφαλίζουν πλέον τη συμμόρφωση προς την ανωτέρω αρχή.»

4 Το άρθρο 1 του κανονισμού 1/2005 προβλέπει τα ακόλουθα:

«1. Ο παρών κανονισμός εφαρμόζεται στη μεταφορά ζώντων σπονδυλωτών ζώων η οποία πραγματοποιείται εντός της Κοινότητας […]

[…]

3. Ο παρών κανονισμός δεν εμποδίζει τη θέσπιση τυχόν αυστηρότερων εθνικών μέτρων που αποσκοπούν στη βελτίωση των συνθηκών διαβίωσης των ζώων κατά τις μεταφορές που διεξάγονται αποκλειστικά εντός του εδάφους κράτους μέλους ή για τις θαλάσσιες μεταφορές από το έδαφος κράτους μέλους.

[…]»

5 Το άρθρο 3 του κανονισμού αυτού, το οποίο φέρει τον τίτλο «Γενικοί όροι για τη μεταφορά των ζώων», ορίζει τα εξής:

«Η μεταφορά των ζώων επιτρέπεται μόνο εφόσον γίνεται κατά τρόπο που δεν ενδέχεται να προκαλέσει τραυματισμούς και αδικαιολόγητη ταλαιπωρία στα ζώα.

Επιπλέον τηρούνται οι ακόλουθοι όροι:

[…]

στ) […] οι συνθήκες διαβίωσης των ζώων ελέγχονται τακτικά και διατηρούνται στα δέοντα επίπεδα·

ζ) προβλέπεται επαρκές εμβαδόν δαπέδου και ύψος για τα ζώα, ανάλογα με το μέγεθός τους και το προβλεπόμενο ταξίδι·

[…]».

6 Κατά το άρθρο 6, παράγραφος 3, του εν λόγω κανονισμού:

«Οι μεταφορείς μεταφέρουν τα ζώα σύμφωνα με τις τεχνικές προδιαγραφές του παραρτήματος Ι.»

7 Το κεφάλαιο ΙΙ του παραρτήματος Ι του κανονισμού 1/2005 πραγματεύεται τις τεχνικές προδιαγραφές των μεταφορικών μέσων. Το σημείο του 1, το οποίο συγκεντρώνει τις διατάξεις που έχουν εφαρμογή σε όλα τα μεταφορικά μέσα, έχει ως εξής:

«1.1 Τα μεταφορικά μέσα, τα κιβώτια και ο εξοπλισμός τους πρέπει να έχουν σχεδιαστεί, κατασκευαστεί, συντηρηθεί και να λειτουργούν κατά τρόπο ώστε:

[…]

στ) να επιτρέπουν την πρόσβαση στα ζώα ώστε να είναι δυνατό να επιθεωρούνται τα ζώα και να τους παρέχονται φροντίδες·

[…]

1.2. Στο εσωτερικό του διαμερίσματος των ζώων και σε κάθε επίπεδό του προβλέπεται επαρκής χώρος ώστε να εξασφαλίζεται ο κατάλληλος αερισμός επάνω από τα ζώα όταν αυτά βρίσκονται σε φυσική όρθια θέση χωρίς να εμποδίζονται σε καμία περίπτωση οι φυσικές τους κινήσεις.

[…]»

8 Το κεφάλαιο ΙΙΙ του παραρτήματος αυτού ρυθμίζει τις πρακτικές μεταφοράς. Το σημείο του 2, με τίτλο «Κατά τη μεταφορά», περιέχει την ακόλουθη διάταξη:

«2.1. Οι διαθέσιμοι χώροι πρέπει να συμμορφώνονται τουλάχιστον με τα αριθμητικά στοιχεία που προβλέπονται στο Κεφάλαιο VII όσον αφορά τα συγκεκριμένα ζώα και μεταφορικά μέσα.»

9 Η διάρκεια του ταξιδιού αποτελεί το βασικό αντικείμενο του κεφαλαίου V του εν λόγω παραρτήματος, το δε σημείο του 1, το οποίο αφορά, μεταξύ άλλων, τους κατοικίδιους χοίρους, θέτει τους εξής κανόνες:

«[…]

1.2. Η διάρκεια ταξιδιού των ζώων των ειδών που αναφέρονται στο σημείο 1.1 δεν πρέπει να υπερβαίνει τις 8 ώρες.

1.3. Η ανώτατη διάρκεια ταξιδιού που αναφέρεται στο σημείο 1.2 μπορεί να παρατείνεται εάν πληρούνται οι πρόσθετες απαιτήσεις του κεφαλαίου VI.

[…]»

10 Τα τέσσερα σημεία του εν λόγω κεφαλαίου VI περιέχουν τις πρόσθετες διατάξεις που εφαρμόζονται σε μεγάλης διάρκειας ταξίδια για τη μεταφορά, μεταξύ άλλων, κατοικίδιων χοίρων.

11 Το σημείο 1 του κεφαλαίο αυτού, το οποίο αφορά όλα τα ταξίδια μεγάλης διάρκειας, θέτει τις προδιαγραφές σχετικά με την οροφή, το δάπεδο και τη στρωμνή, την τροφή και τα χωρίσματα, καθώς και ελάχιστα κριτήρια για ορισμένα είδη. Ως προς το τελευταίο αυτό σημείο, η μοναδική προϋπόθεση όσον αφορά τους χοίρους είναι ότι το βάρος κάθε μεταφερόμενου ζώου σε ταξίδι μεγάλης διάρκειας πρέπει να υπερβαίνει τα 10 κιλά, εκτός αν συνοδεύεται από τη μητέρα του. Τα σημεία 2 έως 4 του ως άνω κεφαλαίου πραγματεύονται την παροχή νερού κατά τη μεταφορά με εμπορευματοκιβώτια, τον αερισμό και την παρακολούθηση της θερμοκρασίας εντός των μέσων οδικής μεταφοράς και τη χρήση συστήματος πλοηγήσεως αντιστοίχως.

12 Το κεφάλαιο VII του ιδίου παραρτήματος Ι ρυθμίζει το ζήτημα της πυκνότητας φορτώσεως. Προβλέπει, συγκεκριμένα, τα εξής:

«Οι απαιτήσεις χώρου για τα ζώα πρέπει να τηρούν τουλάχιστον τις εξής διαστάσεις:

[…]

Δ. Χοίροι

Σιδηροδρομική και οδική μεταφορά

Όλοι οι χοίροι πρέπει τουλάχιστον να μπορούν να κατακλίνονται και να στέκονται όρθιοι στη φυσική τους στάση.

Προκειμένου να τηρούνται οι στοιχειώδεις απαιτήσεις, η πυκνότητα φόρτωσης κατά τη μεταφορά των χοίρων βάρους 100 kg περίπου δεν πρέπει να υπερβαίνει τα 235 kg/m2.

Ενδέχεται, λόγω της φυλής, του μεγέθους και της φυσικής κατάστασης των χοίρων, να απαιτείται εμβαδόν μεγαλύτερο από το προαναφερόμενο κατώτατο όριο· το εμβαδόν αυτό μπορεί να αυξάνεται κατά 20 % ανάλογα με τις μετεωρολογικές συνθήκες και τη διάρκεια του ταξιδιού.

[…]»

13 Κατά το άρθρο 37 του κανονισμού 1/2005, οι προαναφερθείσες διατάξεις τίθενται σε εφαρμογή, κατ' αρχήν, από 5ης Ιανουαρίου 2007. Το τελευταίο εδάφιο του άρθρου αυτού ορίζει ότι:

«Ο παρών κανονισμός είναι δεσμευτικός ως προς όλα τα μέρη του και ισχύει άμεσα σε κάθε κράτος μέλος.»

Η οδηγία 91/628 και ο κανονισμός (ΕΚ) 411/98

14 Κατά το άρθρο 33 του κανονισμού 1/2005, ο κανονισμός αυτός καταργεί την οδηγία 91/628. Η εν λόγω οδηγία είχε εφαρμογή στις μεταφορές, μεταξύ άλλων, κατοικίδιων χοίρων, είτε γίνονταν στο εσωτερικό κράτους μέλους είτε προς ή από κράτος μέλος.

15 Όσον αφορά, ειδικότερα, τους χοίρους, το παράρτημα της οδηγίας 91/628 περιείχε, συγκεκριμένα στο κεφάλαιό του Ι, τίτλος Α, σημείο 2, στοιχεία α΄ και β΄, τις απαιτήσεις ως προς το ελάχιστο ύψος των διαμερισμάτων για τη μεταφορά ζώων, με διατύπωση παραπλήσια προς εκείνη που χρησιμοποιείται στον κανονισμό 1/2005.

16 Το σημείο 47 του κεφαλαίου VI του παραρτήματος αυτού ρύθμιζε το ζήτημα της πυκνότητας φορτώσεως. Ο τίτλος Δ του σημείου αυτού, ο οποίος αφορούσε τους χοίρους, είναι πανομοιότυπος με τον τίτλο Δ του κεφαλαίου VII του παραρτήματος Ι του κανονισμού 1/2005, όπως εκτέθηκε στη σκέψη 12 της παρούσας αποφάσεως.

17 Το σημείο 48, το οποίο αποτελούσε το κεφάλαιο VII του εν λόγω παραρτήματος της οδηγίας, είχε ως εξής:

«[…]

2. Η διάρκεια του ταξιδιού[, μεταξύ άλλων, των κατοικίδιων χοίρων] δεν πρέπει να υπερβαίνει τις 8 ώρες.

3. Η ανώτατη διάρκεια του ταξιδιού που αναφέρεται στο σημείο 2 μπορεί να παρατείνεται αν το όχημα που χρησιμοποιείται για τη μεταφορά πληροί τους ακόλουθους πρόσθετους όρους:

[…]

— άμεση πρόσβαση στα ζώα,

[…]».

18 Εκδοθείς κατ' εφαρμογήν του άρθρου 13, παράγραφος 1, της οδηγίας 91/628, ο κανονισμός (ΕΚ) 411/98 του Συμβουλίου, της 16ης Φεβρουαρίου 1998, σχετικά με συμπληρωματικούς κανόνες προστασίας των ζώων οι οποίοι ισχύουν για τα οδικά οχήματα που χρησιμοποιούνται για τη μεταφορά ζώων σε ταξίδια με διάρκεια άνω των οκτώ ωρών (ΕΕ L 52, σ. 8), τέθηκε σε ισχύ από 1ης Ιουλίου 1999. Κατά το άρθρο του 1, σε συνδυασμό με το σημείο 3 του παραρτήματός του, ο κανονισμός αυτός προέβλεπε ότι τα ως άνω οχήματα, όταν χρησιμοποιούνταν για τη μεταφορά, μεταξύ άλλων, χοίρων, έπρεπε «να διαθέτουν εξοπλισμό ο οποίος να επιτρέπει άμεση προσπέλαση, ανά πάσα στιγμή, προς όλα τα μεταφερόμενα ζώα, ώστε να είναι δυνατή η επιθεώρησή τους και η παροχή κάθε κατάλληλης φροντίδας […]».

19 Ο κανονισμός 411/98 καταργήθηκε επίσης από τον κανονισμό 1/2005, σύμφωνα με το άρθρο 33 του τελευταίου.

20 Το Δικαστήριο έκρινε, με την απόφαση της 8ης Μαΐου 2008, C-491/06, Danske Svineproducenter (Συλλογή 2008, σ. I-3339), ότι:

«1) Μια κανονιστική ρύθμιση […] που περιέχει αριθμητικά στοιχεία όσον αφορά το ύψος των διαμερισμάτων των ζώων προκειμένου οι μεταφορείς να μπορούν να αναφέρονται σε πιο συγκεκριμένες προδιαγραφές από αυτές που προβλέπει η οδηγία 91/628 […] μπορεί να εμπίπτει στο πεδίο εκτιμήσεως που παρέχει στα κράτη μέλη το άρθρο 249 ΕΚ, υπό την προϋπόθεση ότι η ρύθμιση αυτή, η οποία τηρεί τον σκοπό της προστασίας των ζώων κατά τη μεταφορά που επιδιώκει η οδηγία αυτή, δεν εμποδίζει, κατά παραβίαση της αρχής της αναλογικότητας, την υλοποίηση των σκοπών της εξαλείψεως των τεχνικών εμποδίων στο εμπόριο ζώντων ζώων και της καλής λειτουργίας των οργανώσεων αγοράς που επίσης επιδιώκει η εν λόγω οδηγία. Εναπόκειται στο αιτούν δικαστήριο να ελέγξει αν η εν λόγω κανονιστική ρύθμιση τηρεί τις αρχές αυτές.

2) Το κεφάλαιο VI, σημείο 47, τίτλος Δ, του παραρτήματος της οδηγίας 91/628 […] έχει την έννοια ότι ένα κράτος μέλος δύναται να θεσπίσει εθνικό καθεστώς σύμφωνα με το οποίο, σε περίπτωση μεταφοράς διάρκειας άνω των οκτώ ωρών, το διαθέσιμο ανά ζώο εμβαδόν είναι τουλάχιστον 0,50 m2 για χοίρους 100 kg.»

Το εθνικό δίκαιο

21 Η υπουργική απόφαση 1729/2006 επιβάλλει την τήρηση ορισμένων κανόνων για τη μεταφορά των χοίρων.

22 Όσον αφορά το ελάχιστο ύψος των διαμερισμάτων, το άρθρο 9, παράγραφος 1, της ως άνω υπουργικής αποφάσεως ορίζει τα κάτωθι:

«Κατά τη μεταφορά χοίρων βάρους 40 kg και άνω, το εσωτερικό ύψος μεταξύ κάθε πατώματος, μετρούμενο από το υψηλότερο σημείο του δαπέδου έως το χαμηλότερο σημείο της οροφής ([για παράδειγμα] το κάτω μέρος εγκάρσιας δοκού ή ενισχυτικής ράβδου), πρέπει να πληροί τις ακόλουθες ελάχιστες προϋποθέσεις:

Μέσο βάρος σε kg	Εσωτερικό ύψος όταν χρησιμοποιείται μηχανικό σύστημα εξαερισμού	Εσωτερικό ύψος όταν χρησιμοποιείται άλλο σύστημα εξαερισμού
40	74 cm	89 cm
50	77 cm	92 cm
70	84 cm	99 cm
90	90 cm	105 cm
100	92 cm	107 cm
110	95 cm	110 cm
130	99 cm	114 cm
150	103 cm	118 cm
170	106 cm	121 cm
190	109 cm	124 cm
210	111 cm	126 cm
230	112 cm	127 cm»

23 Η παράγραφος 5 του ίδιου άρθρου, η οποία ρυθμίζει το ζήτημα του ύψους επιθεωρήσεως σε περίπτωση ταξιδιού διάρκειας μεγαλύτερης των οκτώ ωρών, προβλέπει τα ακόλουθα:

«Αν ο χρόνος μεταφοράς χοίρων βάρους 40 kg και άνω υπερβαίνει τις οκτώ ώρες, το χρησιμοποιούμενο όχημα πρέπει να είναι διαρρυθμισμένο έτσι ώστε, ανά πάσα στιγμή, να εξασφαλίζεται ως προς κάθε επίπεδο εσωτερικό ύψος επιθεωρήσεως τουλάχιστον 140 cm [εκατοστόμετρων], μετρούμενο από το υψηλότερο σημείου του δαπέδου έως το χαμηλότερο σημείο της οροφής ([για παράδειγμα] το κάτω μέρος εγκάρσιας δοκού ή ενισχυτικής ράβδου), μέσω [παραδείγματος χάρη] ανυψούμενης οροφής και κινητών πατωμάτων ή κάποιας άλλης παρόμοιας κατασκευής. Κατά τη δημιουργία του εσωτερικού ύψους επιθεωρήσεως των 140cm, το ύψος κάτω από την οροφή των λοιπών επιπέδων πρέπει να εξακολουθεί να είναι τουλάχιστον αυτό που προβλέπει η παράγραφος 1 για την περίπτωση της μεταφοράς ζώων στα λοιπά πατώματα.»

24 Οι απαιτήσεις όσον αφορά την πυκνότητα φορτώσεως προβλέπονται στο παράρτημα 2 της υπουργικής αποφάσεως 1729/2006, του οποίου ο τίτλος D, σχετικά με τους χοίρους, έχει ως εξής:

«Σιδηροδρομική και οδική μεταφορά, περιλαμβανομένης της μεταφοράς με ελκυστήρα

1. Μεταφορά διάρκειας κάτω των οκτώ ωρών:

Βάρος ζώντος ζώου (kg)	Εμβαδόν (m^2) ανά ζώο
25	0,17
50	0,26

75	0,33
100	0,42
200	0,70
250 ή περισσότερο	0,80

Ανάλογα με τη φυλή, το μέγεθος και τη φυσική κατάσταση των χοίρων μπορεί να παρίσταται αναγκαία η αύξηση του εν λόγω ελάχιστου εμβαδού του δαπέδου. Η αύξηση του ως άνω εμβαδού έως και κατά 20 % ενδέχεται να καθίσταται επίσης αναγκαία λόγω μετεωρολογικών συνθηκών και διάρκειας του ταξιδιού.

2. Μεταφορά διάρκειας άνω των 8 ωρών:

Βάρος ζώντος ζώου (kg)	Εμβαδόν (m^2) ανά ζώο
25	0,20
50	0,31
75	0,39
100	0,50
200	0,84
250 ή περισσότερο	0,96

[…]».

25 Το άρθρο 36, παράγραφος 4, δεύτερο εδάφιο, της εν λόγω υπουργικής αποφάσεως περιέχει μια μεταβατική διάταξη την οποία οι μεταφορείς μπορούσαν να επικαλεστούν έως τις 15 Αυγούστου 2010 για οδικά οχήματα ταξινομημένα το αργότερο έως τις 15 Αυγούστου 2005. Κατά τη διάταξη αυτή:

«Σε περίπτωση μεταφοράς χοίρων βάρους 40 kg και άνω, το εσωτερικό ύψος μεταξύ κάθε πατώματος, μετρούμενο από το υψηλότερο σημείο του δαπέδου μέχρι το χαμηλότερο σημείο της οροφής ([για παράδειγμα] το κάτω μέρος εγκάρσιας δοκού ή ενισχυτικής ράβδου), πρέπει να πληροί, κατά τη μεταφορά, τις ακόλουθες ελάχιστες προϋποθέσεις:

Μέσο βάρος σε kg	Εσωτερικό ύψος όταν χρησιμοποιείται μηχανικό σύστημα εξαερισμού	Εσωτερικό ύψος όταν χρησιμοποιείται άλλο σύστημα εξαερισμού
Χοίροι άνω των 40 kg έως και 110 kg	100 cm	107 cm
Χοίροι άνω των 110 kg έως και 150 kg	110 cm	118 cm
Χοίροι άνω των 150 kg έως και 230 kg	112 cm	127 cm
Χοίροι άνω των 230 kg	> 112 cm	> 127 cm»

Η διαφορά της κύριας δίκης και το προδικαστικό ερώτημα

26 Στις 14 Μαΐου 2005, η Danske Svineproducenter άσκησε ενώπιον του Vestre Landsret (περιφερειακού δικαστηρίου της δυτικής Δανίας) προσφυγή κατά του Justitsministeriet, υποστηρίζοντας ότι η δανική κανονιστική ρύθμιση σχετικά με τη μεταφορά των ζώων η οποία ίσχυε πριν από την υπουργική απόφαση 1729/2006

επέβαλλε, όσον αφορά τη μεταφορά των χοίρων, ορισμένες προδιαγραφές ως προς το ελάχιστο ύψος των διαμερισμάτων, το ελάχιστο ύψος επιθεωρήσεως και τη μέγιστη πυκνότητα φορτώσεως, οι οποίες ήσαν αντίθετες προς πλείονες κανόνες του κοινοτικού δικαίου, ειδικότερα δε προς τις διατάξεις της οδηγίας 91/628. Κατόπιν μιας πρώτης προδικαστικής παραπομπής, το Δικαστήριο ερμήνευσε, με την προαναφερθείσα απόφαση Danske Svineproducenter, την οδηγία αυτή κατά τον τρόπο που προεκτέθηκε στη σκέψη 20 της παρούσας αποφάσεως.

27 Στο πλαίσιο της ίδιας εκκρεμούς διαδικασίας ενώπιον του αιτούντος δικαστηρίου, η προσφεύγουσα της κύριας δίκης υποστήριξε στη συνέχεια ότι οι νυν ισχύοντες παρεμφερείς κανόνες της υπουργικής αποφάσεως 1729/2006 αντιβαίνουν στον κανονισμό 1/2005.

28 Υπό τις συνθήκες αυτές, το Vestre Landsret αποφάσισε να αναστείλει εκ νέου την ενώπιόν του διαδικασία και να υποβάλει στο Δικαστήριο το ακόλουθο προδικαστικό ερώτημα:

«Πρέπει το άρθρο [288, δεύτερο εδάφιο,] ΣΛΕΕ και το άρθρο 37 του κανονισμού [...] 1/2005 [...] καθώς και το άρθρο 3, [δεύτερο εδάφιο], στοιχεία στ΄ και ζ΄, [του κανονισμού αυτού] σε συνδυασμό με το κεφάλαιο ΙΙ, σημεία 1.1, στοιχείο στ΄, και 1.2, [του παραρτήματος Ι αυτού] όπως επίσης και το άρθρο 3, [δεύτερο εδάφιο], στοιχείο ζ΄, [του ίδιου κανονισμού] σε συνδυασμό με το κεφάλαιο VII, τίτλος Δ, του παραρτήματος [αυτού] να ερμηνευθούν υπό την έννοια ότι απαγορεύεται στα κράτη μέλη να θεσπίζουν [σε θέματα οδικής μεταφοράς χοίρων] εθνικές διατάξεις που θέτουν λεπτομερείς απαιτήσεις σχετικές με το εσωτερικό ύψος, το ύψος επιθεωρήσεως και την πυκνότητα φορτώσεως;»

Επί του προδικαστικού ερωτήματος

Προκαταρκτικές παρατηρήσεις

29 Η Danske Svineproducenter και η Union européenne du commerce de bétail et de la viande ζητούν από το Δικαστήριο να αναδιατυπώσει το ερώτημα που υπέβαλε το αιτούν δικαστήριο κατά τρόπον ώστε να διευρυνθεί ή να αποσαφηνιστεί το περιεχόμενό του.

30 Συγκεκριμένα, αφενός, η προσφεύγουσα της κύριας δίκης καλεί το Δικαστήριο να απαντήσει σε τρία ερωτήματα αντίστοιχα προς εκείνα που υποβλήθηκαν στο πλαίσιο της προδικαστικής παραπομπής επί της οποίας εκδόθηκε η προαναφερθείσα απόφαση Danske Svineproducenter.

31 Αφετέρου, η Union européenne du commerce de bétail et de la viande, αφετέρου, προτείνει να αναδιατυπωθεί το προδικαστικό ερώτημα ώστε να αφορά επίσης την αρχή της ελεύθερης κυκλοφορίας των εμπορευμάτων, την αρχή της ειλικρινούς συνεργασίας και το άρθρο 30, παράγραφος 2, του κανονισμού 1/2005. Εξάλλου, το ερώτημα θα έπρεπε να αναφέρεται επίσης σε εθνικούς κανόνες οι οποίοι δεν θέτουν απλώς λεπτομερείς απαιτήσεις, αλλά περιέχουν αριθμητικά στοιχεία που δεν περιλαμβάνονται στον ως άνω κανονισμό.

32 Συναφώς, υπενθυμίζεται ότι, στο πλαίσιο της συνεργασίας μεταξύ του Δικαστηρίου και των εθνικών δικαστηρίων, όπως αυτή προβλέπεται στο άρθρο 267 ΣΛΕΕ, μόνο στον εθνικό δικαστή, ο οποίος έχει επιληφθεί της διαφοράς και οφείλει να αναλάβει την ευθύνη της δικαστικής αποφάσεως που πρόκειται να εκδοθεί, απόκειται να εκτιμήσει, με γνώμονα τις ιδιαιτερότητες της υποθέσεως που εκκρεμεί ενώπιόν του, τόσο αν είναι αναγκαία η έκδοση προδικαστικής αποφάσεως για να μπορέσει να εκδώσει τη δική του απόφαση όσο και αν τα ερωτήματα που θέτει στο Δικαστήριο έχουν σημασία για την υπόθεση. Συνεπώς, η δυνατότητα καθορισμού των ερωτημάτων που

πρόκειται να επιβληθούν αναγνωρίζεται αποκλειστικώς στον εθνικό δικαστή και οι διάδικοι της κύριας δίκης δεν μπορούν να μεταβάλουν το περιεχόμενό τους (βλ., στο ίδιο πνεύμα, απόφαση της 15ης Οκτωβρίου 2009, C-138/08, Hochtief και Linde-Kca-Dresden, Συλλογή 2009, σ. I-9889, σκέψη 20 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία).

33 Άλλωστε, τυχόν ουσιώδης τροποποίηση, εκ μέρους του Δικαστηρίου, των προδικαστικών ερωτημάτων ή απάντηση στα συμπληρωματικά ερωτήματα τα οποία εξέθεσε η προσφεύγουσα της κύριας δίκης στις παρατηρήσεις της θα ήταν ασύμβατη προς την υποχρέωση του Δικαστηρίου να εξασφαλίζει στις κυβερνήσεις των κρατών μελών και στα ενδιαφερόμενα μέρη τη δυνατότητα να υποβάλλουν παρατηρήσεις σύμφωνα με το άρθρο 23 του Οργανισμού του Δικαστηρίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης, λαμβανομένου υπόψη του γεγονότος ότι, βάσει της διατάξεως αυτής, μόνον οι αποφάσεις περί παραπομπής κοινοποιούνται στα ενδιαφερόμενα μέρη (βλ., υπ' αυτή την έννοια, προαναφερθείσα απόφαση Hochtief και Linde-Kca-Dresden, σκέψη 22 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία).

34 Επομένως, το Δικαστήριο δεν είναι δυνατό να δεχθεί τα αιτήματα αναδιατυπώσεως του προδικαστικού ερωτήματος, τα οποία υπέβαλαν η Danske Svineproducenter και η Union européenne du commerce de bétail et de la viande.

35 Επιπλέον, δεν πρέπει να γίνει δεκτό ούτε το υποβληθέν από την Danske Svineproducenter αίτημα επαναλήψεως της [προφορικής] διαδικασίας, το οποίο περιήλθε στη Γραμματεία του Δικαστηρίου στις 9 Δεκεμβρίου 2011. Πράγματι, αφενός, το εν λόγω αίτημα στηρίζεται κυρίως στην απόφαση με την οποία το Højesteret (Ανώτατο Δικαστήριο) απέρριψε το ένδικο μέσο που η εν λόγω διάδικος της κύριας δίκης άσκησε ενώπιόν του κατά της αποφάσεως περί παραπομπής, με αίτημα να υποβληθούν στο Δικαστήριο και συμπληρωματικά προδικαστικά ερωτήματα. Το γεγονός αυτό όμως είναι, εξ ορισμού, άνευ σημασίας για την υπό κρίση αίτηση εκδόσεως προδικαστικής αποφάσεως. Αφετέρου, όσον αφορά την επίκληση της αποφάσεως της 6ης Οκτωβρίου 2011, C-381/10, Astrid Preissl (Συλλογή 2011, σ. I-9281), επιβάλλεται η διαπίστωση ότι ουδείς λόγος προβλήθηκε προς στήριξη της απόψεως ότι κατόπιν της εκδόσεως της αποφάσεως αυτής θα έπρεπε να επαναληφθεί η [προφορική] διαδικασία στο πλαίσιο της υπό κρίση αιτήσεως εκδόσεως προδικαστικής αποφάσεως.

Απάντηση του Δικαστηρίου

36 Με το ερώτημά του, το αιτούν δικαστήριο ζητεί κατ' ουσίαν από το Δικαστήριο να διευκρινίσει αν ο κανονισμός 1/2005 πρέπει να ερμηνευθεί υπό την έννοια ότι απαγορεύει σε κράτος μέλος να λάβει, όσον αφορά την οδική μεταφορά χοίρων, μέτρα που να καθορίζουν συγκεκριμένες προδιαγραφές ως προς, πρώτον, το εσωτερικό ύψος των διαμερισμάτων των ζώων, δεύτερον, την επιθεώρηση των ζώων κατά τη διάρκεια του ταξιδιού και, τρίτον, το διαθέσιμο εμβαδόν ανά μεταφερόμενο ζώο, οι οποίες ενδέχεται να διαφέρουν ανάλογα με το αν η διάρκεια του οικείου ταξιδιού υπερβαίνει τις οκτώ ώρες. Συγκεκριμένα η επίμαχη εν προκειμένω κανονιστική ρύθμιση θέτει παρόμοιες απαιτήσεις σε σχέση, πρώτον, με το άρθρο 3, δεύτερο εδάφιο, στοιχείο ζ΄, σε συνδυασμό με το παράρτημα Ι, κεφάλαιο ΙΙ, σημείο 1.2, δεύτερον, με το άρθρο 3, δεύτερο εδάφιο, στοιχείο στ΄, σε συνδυασμό με το παράρτημα Ι, κεφάλαιο ΙΙ, σημείο 1.1, στοιχείο στ΄, και, τρίτον, με το άρθρο 3, δεύτερο εδάφιο, στοιχείο ζ΄, σε συνδυασμό με το παράρτημα Ι, κεφάλαιο VII, σημείο Δ, του εν λόγω κανονισμού.

37 Πάντως, από τον τρόπο που το αιτούν δικαστήριο διατυπώνει το ερώτημά του, ιδίως υπό το πρίσμα της εξελίξεως της ενώπιόν του διαδικασίας, προκύπτει ότι αυτό λαμβάνει υπόψη ότι το Δικαστήριο έχει αποφανθεί, με την προαναφερθείσα απόφασή του Danske Svineproducenter, επί της συμβατότητας εθνικών μέτρων, όπως τα επίμαχα στην υπόθεση της κύριας δίκης, με την οδηγία 91/628, της οποίας οι διατάξεις ομοιάζουν σημαντικά με τις αντίστοιχες του κανονισμού 1/2005 ως προς τα θέματα που αφορούν τα οικεία μέτρα. Στο πλαίσιο αυτό, το Vestre Landsret διερωτάται αν το γεγονός ότι τα σχετικά ζητήματα ρυθμίζονται πλέον σε επίπεδο Ένωσης από κανονισμό, και όχι από οδηγία όπως προηγουμένως, έχει σημασία ως προς την ευχέρεια των κρατών μελών να λαμβάνουν τέτοια μέτρα.

38 Επί τούτου, υπογραμμίζεται ότι, κατά το άρθρο 288, δεύτερο και τρίτο εδάφιο, ΣΛΕΕ, ενώ οι οδηγίες δεσμεύουν τα κράτη μέλη μόνον ως προς το προς επίτευξη αποτέλεσμα, αφήνοντας στις εθνικές αρχές την αρμοδιότητα όσον αφορά την επιλογή του τύπου και των μέσων, οι κανονισμοί είναι δεσμευτικοί ως προς όλα τα μέρη τους και ισχύουν άμεσα στα κράτη μέλη.

39 Επομένως, ακριβώς λόγω της φύσεώς τους και της λειτουργίας τους εντός του συστήματος των πηγών του δικαίου της Ένωσης, οι διατάξεις των κανονισμών παράγουν, κατ' αρχήν, άμεσα αποτελέσματα στις εθνικές έννομες τάξεις, χωρίς να απαιτείται οι εθνικές αρχές να λάβουν μέτρα εφαρμογής (βλ. απόφαση της 24ης Ιουνίου 2004, C-278/02, Handlbauer, Συλλογή 2004, σ. I-6171, σκέψη 25 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία).

40 Πάντως, για την εφαρμογή ορισμένων διατάξεων κανονισμού ενδέχεται να είναι απαραίτητη η λήψη μέτρων εφαρμογής (βλ. προαναφερθείσα απόφαση Handlbauer, σκέψη 26 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία).

41 Εξάλλου, κατά πάγια νομολογία, τα κράτη μέλη δύνανται να θεσπίζουν μέτρα εφαρμογής ενός κανονισμού εφόσον δεν παρακωλύουν την άμεση εφαρμογή του, δεν αποκρύπτουν την κοινοτική του φύση και διευκρινίζουν ότι πρόκειται για άσκηση της διακριτικής ευχέρειας την οποία τους παρέχει ο ίδιος ο κανονισμός, χωρίς ωστόσο να γίνεται υπέρβαση των ορίων που θέτουν οι διατάξεις του (απόφαση της 14ης Οκτωβρίου 2004, C-113/02, Επιτροπή κατά Κάτω Χωρών, Συλλογή 2004, σ. I-9707, σκέψη 16 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία).

42 Κατά συνέπεια, το γεγονός ότι η προστασία των ζώων κατά τη μεταφορά τους ρυθμίζεται πλέον, σε επίπεδο Ένωσης, από κανονισμό δεν σημαίνει, κατ' ανάγκην, ότι απαγορεύεται στην πράξη η λήψη οποιουδήποτε μέτρου εφαρμογής της συγκεκριμένης ρυθμίσεως.

43 Στο πλαίσιο του ελέγχου του ζητήματος αν εθνικό μέτρο εφαρμογής του κανονισμού 1/2005 είναι σύμφωνο με το δίκαιο της Ένωσης, πρέπει, λοιπόν, να εξεταστούν οι σχετικές διατάξεις του κανονισμού αυτού προκειμένου να διαπιστωθεί αν, ερμηνευόμενες υπό το πρίσμα των σκοπών του εν λόγω κανονισμού, απαγορεύουν, επιβάλλουν ή παρέχουν τη δυνατότητα στα κράτη μέλη να λάβουν ορισμένα μέτρα εφαρμογής και, στην τελευταία αυτή περίπτωση, αν το οικείο μέτρο δεν βαίνει πέραν των ορίων της διακριτικής ευχέρειας που αναγνωρίζεται σε κάθε κράτος μέλος.

44 Όσον αφορά τους σκοπούς που επιδιώκονται με τον κανονισμό 1/2005, επισημαίνεται ότι, μολονότι η εξάλειψη των τεχνικών εμποδίων για το εμπόριο ζώντων ζώων και η εύρυθμη λειτουργία των οργανώσεων αγοράς, στις οποίες αναφέρεται η δεύτερη αιτιολογική σκέψη του κανονισμού αυτού, καταλέγονται ομολογουμένως μεταξύ των σκοπών του, όπως άλλωστε αποτελούσαν σκοπούς και της οδηγίας 91/628 της οποίας ο κανονισμός αποτελεί τη συνέχεια, εντούτοις από τη δεύτερη, την έκτη και την ενδέκατη αιτιολογική του σκέψη προκύπτει ότι, όπως συνέβαινε και με την οδηγία, βασικός του σκοπός είναι η προστασία των ζώων κατά τη μεταφορά τους. Επ' αυτού, η διαπίστωση στην οποία προέβη το Δικαστήριο με τη σκέψη 29 της προαναφερθείσας αποφάσεως Danske Svineproducenter εξακολουθεί, ως εκ τούτου, να ισχύει για τον κανονισμό 1/2005.

45 Υπό το φως αυτών ακριβώς των σκέψεων πρέπει να εξεταστεί αν είναι συμβατά με τον εν λόγω κανονισμό εθνικά μέτρα, όπως τα επίμαχα στην υπόθεση της κύριας δίκης, τα οποία θέτουν, όσον αφορά την οδική μεταφορά χοίρων, συγκεκριμένες προδιαγραφές ως προς το εσωτερικό ύψος των διαμερισμάτων, την επιθεώρηση των ζώων κατά τη διάρκεια του ταξιδιού και το διαθέσιμο εμβαδόν ανά μεταφερόμενο ζώο.

Εσωτερικό ύψος των διαμερισμάτων

46 Όσον αφορά το εσωτερικό ύψος των προοριζόμενων για τα ζώα διαμερισμάτων εντός των οδικών οχημάτων τα οποία χρησιμοποιούνται για τη μεταφορά χοίρων, η επίμαχη στην υπόθεση της κύριας δίκης κανονιστική ρύθμιση περιέχει δύο χωριστά είδη κανόνων. Αφενός, το άρθρο 9, παράγραφος 1, της υπουργικής αποφάσεως 1729/2006, το οποίο έχει εφαρμογή ανεξαρτήτως της διάρκειας του ταξιδιού, καθορίζει, ανάλογα με το βάρος των μεταφερόμενων ζώων, τις προδιαγραφές σχετικά με το ελάχιστο εσωτερικό ύψος των διαμερισμάτων. Αφετέρου, το άρθρο 36, παράγραφος 4, της ίδιας υπουργικής αποφάσεως θέτει, για μια μεταβατική περίοδο, παρόμοιες αλλά αυστηρότερες προδιαγραφές, οι οποίες όμως εφαρμόζονται σε ταξίδια διάρκειας πλέον των οκτώ ωρών. Οι προδιαγραφές αυτές είναι ίδιες με εκείνες που εξετάστηκαν στο πλαίσιο της προαναφερθείσας αποφάσεως Danske Svineproducenter, όπως συνάγεται από τις σκέψεις 14, 15 και 34 της αποφάσεως αυτής.

47 Η συγκεκριμένη πτυχή της οδικής μεταφοράς των χοίρων ρυθμίζεται με το άρθρο 3, δεύτερο εδάφιο, στοιχείο ζ΄, του κανονισμού 1/2005, καθώς και με τα κεφάλαια ΙΙ, σημείο 1.2, και VII, τίτλος Δ, πρώτη περίοδος, του παραρτήματός του Ι. Από το σύνολο των ως άνω διατάξεων προκύπτει ότι, στα οδικά οχήματα που χρησιμοποιούνται για τη μεταφορά χοίρων, το εσωτερικό ύψος των διαμερισμάτων των ζώων πρέπει να είναι τέτοιο ώστε, αφενός, οι χοίροι να μπορούν να σταθούν όρθιοι στη φυσική τους στάση, λαμβανομένων υπόψη του μεγέθους τους και του είδους του ταξιδιού, και, αφετέρου, να εξασφαλίζεται κατάλληλος αερισμός από πάνω τους όταν βρίσκονται στη στάση αυτή, χωρίς να εμποδίζονται οι φυσικές τους κινήσεις. Όπως διαπιστώθηκε με τη σκέψη 15 της παρούσας αποφάσεως, αυτές οι διατάξεις είναι παρεμφερείς με εκείνες της οδηγίας 91/628, όπως ερμηνεύθηκε με την προαναφερθείσα απόφαση Danske Svineproducenter.

48 Στο μέτρο που ο εν λόγω κανονισμός δεν καθορίζει επακριβώς το εσωτερικό ύψος των διαμερισμάτων και οι σχετικές διατάξεις του είναι παρεμφερείς με εκείνες της οδηγίας 91/628, πρέπει να αναγνωριστεί συναφώς στα κράτη μέλη ορισμένο περιθώριο εκτιμήσεως, αντίστοιχο με αυτό που τους αναγνωρίστηκε στο πλαίσιο της ως άνω οδηγίας με την προαναφερθείσα απόφαση Danske Svineproducenter.

49 Άλλωστε, όπως επισημαίνει η Δανική Κυβέρνηση, η θέσπιση εκ μέρους κράτους μέλους προδιαγραφών οι οποίες συγκεκριμενοποιούν, σε εθνικό επίπεδο, το περιεχόμενο των απαιτήσεων που διατυπώνονται με γενικό τρόπο στον κανονισμό 1/2005 μπορεί να ενισχύσει την ασφάλεια δικαίου, καθόσον οι προδιαγραφές αυτές θέτουν κριτήρια τα οποία αυξάνουν την προβλεψιμότητα ως προς τις απαιτήσεις του εν λόγω κανονισμού και, εξ αυτού του λόγου, συμβάλλουν τόσο στην τήρησή τους από τους οικείους επιχειρηματίες όσο και στην αποτελεσματικότητα και την αντικειμενικότητα των ελέγχων που οφείλουν να πραγματοποιούν όλες οι αρμόδιες προς τούτο αρχές.

50 Επομένως, η θέσπιση εθνικών μέτρων που θέτουν συγκεκριμένες προδιαγραφές όσον αφορά το εσωτερικό ύψος των διαμερισμάτων δεν είναι, αυτή καθαυτήν, αντίθετη προς τον εν λόγω κανονισμό.

51 Πρέπει, ωστόσο, οι προδιαγραφές αυτές να είναι σύμφωνες τόσο με τις διατάξεις και τους σκοπούς του κανονισμού 1/2005 όσο και με τις γενικές αρχές του δικαίου της Ένωσης, ιδίως δε με την αρχή της αναλογικότητας.

52 Σύμφωνα με την ως άνω αρχή, την οποία υποχρεούνται να τηρούν οι νομοθετικές και κανονιστικές αρχές των κρατών μελών κατά την εφαρμογή του δικαίου της Ένωσης, τα μέσα που προβλέπει μια διάταξη πρέπει να είναι πρόσφορα για την υλοποίηση του επιδιωκόμενου σκοπού και να μη βαίνουν πέραν του αναγκαίου για την επίτευξή του μέτρου (βλ., σχετικώς, απόφαση της 24ης Ιουνίου 2010, C-375/08, Pontini κ.λπ., Συλλογή 2010, σ. I-141, σκέψη 87 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία). Η αρχή αυτή συνεπάγεται, μεταξύ άλλων, ότι, όταν πρόκειται για ρύθμιση του δικαίου της Ένωσης που επιδιώκει πλείονες σκοπούς εκ των οποίων ένας είναι βασικός, το κράτος μέλος που θεσπίζει κάποιον κανόνα στο πλαίσιο της διακριτικής ευχέρειας την οποία του παρέχει διάταξη της εν λόγω ρυθμίσεως οφείλει να τηρεί τον βασικό αυτό σκοπό, χωρίς να εμποδίζει την υλοποίηση των λοιπών σκοπών της ίδιας ρυθμίσεως. Επομένως, ο σχετικός εθνικός κανόνας πρέπει, λαμβανομένων υπόψη των λοιπών αυτών σκοπών, να είναι πρόσφορος για την υλοποίηση του βασικού σκοπού και να μη βαίνει πέραν του αναγκαίου για την επίτευξή του μέτρου (βλ., κατ' αναλογία, προαναφερθείσα απόφαση Danske Svineproducenter, σκέψεις 31, 32 και 40).

53 Πρέπει, κατά συνέπεια, καθένα από τα δύο είδη των επίμαχων εν προκειμένω κανόνων να ελεγχθεί από όλες αυτές τις πλευρές.

54 Όσον αφορά, πρώτον, διατάξεις για τον επακριβή προσδιορισμό του ελάχιστου ύψους των διαμερισμάτων, όπως είναι οι επίμαχες στην υπόθεση της κύριας δίκης, επιβάλλεται η διαπίστωση ότι οι προδιαγραφές που θέτουν είναι πρόσφορες για την υλοποίηση του βασικού σκοπού της προστασίας των ζώων κατά τη μεταφορά τους, τον οποίο επιδιώκει ο κανονισμός 1/2005 (βλ., κατ' αναλογία, προαναφερθείσα απόφαση Danske Svineproducenter, σκέψη 46).

55 Πρέπει, πάντως, να υπογραμμιστεί ότι παρόμοιες προδιαγραφές, δεδομένου ότι πρόκειται να εφαρμόζονται σε όλες τις μεταφορές χοίρων που πραγματοποιούνται, έστω και εν μέρει, εντός του εδάφους του κράτους μέλους που τις θεσπίζει, ενδέχεται

να θίγουν την υλοποίηση των επίσης επιδιωκόμενων με τον κανονισμό 1/2005 σκοπών της εξαλείψεως των τεχνικών εμποδίων για το εμπόριο των ζώντων ζώων και της εύρυθμης λειτουργίας των οργανώσεων αγοράς. Κατά συνέπεια, πρέπει να εξεταστεί αν, λαμβανομένων υπόψη των σκοπών αυτών, οι σχετικές προδιαγραφές είναι αναγκαίες και ανάλογες προς τον βασικό σκοπό της προστασίας των ζώων κατά τη μεταφορά τους, τον οποίο επιδιώκει ο εν λόγω κανονισμός, χωρίς η εφαρμογή τους να περιορίζει την ελεύθερη κυκλοφορία των εμπορευμάτων τόσο κατά την εισαγωγή όσο και κατά την εξαγωγή τους (βλ., κατ' αναλογία, προαναφερθείσα απόφαση Danske Svineproducenter, σκέψη 43) με τρόπο δυσανάλογο (βλ., κατ' αναλογία, απόφαση της 25ης Φεβρουαρίου 2010, C-562/08, Müller Fleisch, Συλλογή 2010, σ. I-1391, σκέψεις 38 και 42).

56 Με άλλα λόγια, συγκεκριμένες προδιαγραφές ως προς το ελάχιστο εσωτερικό ύψος των διαμερισμάτων, όπως αυτές που θέτει η υπουργική απόφαση 1729/2006, πρέπει να είναι ανάλογες προς τον σκοπό της προστασίας των ζώων κατά τη μεταφορά τους και να μη βαίνουν πέραν του αναγκαίου για την επίτευξή του μέτρου.

57 Συναφώς, πρέπει ιδίως να ελεγχθεί αν οι ως άνω προδιαγραφές βαίνουν πέραν του μέτρου που είναι αναγκαίο για την επίτευξη του σκοπού της προστασίας της καλής καταστάσεως των ζώων κατά τη μεταφορά τους, όπως αυτός εξειδικεύεται στις απαιτήσεις του κανονισμού 1/2005, σύμφωνα με τις οποίες πρέπει, αφενός, όλοι οι χοίροι να μπορούν να σταθούν όρθιοι στη φυσική τους στάση και, αφετέρου, να υπάρχει στο εσωτερικό του διαμερίσματος και κάθε επιμέρους επιπέδου του επαρκής χώρος ώστε να εξασφαλίζεται κατάλληλος αερισμός πάνω από τα ζώα όταν βρίσκονται στη φυσική τους όρθια στάση, χωρίς να εμποδίζονται σε καμία περίπτωση οι φυσικές τους κινήσεις.

58 Επιπλέον, είναι επίσης σημαντικό να ελεγχθεί αν οι ως άνω προδιαγραφές συνεπάγονται επιπλέον κόστος ή τεχνικές δυσχέρειες, που περιάγουν σε δυσμενή θέση είτε τους παραγωγούς του κράτους μέλους που τις θέσπισε είτε τους παραγωγούς άλλων κρατών μελών, οι οποίοι επιθυμούν να εξάγουν τα προϊόντα τους στο συγκεκριμένο κράτος μέλος ή μέσω αυτού (βλ., κατ' αναλογία, προαναφερθείσα απόφαση Danske Svineproducenter, σκέψη 45).

59 Δεδομένου ότι η δικογραφία που υποβλήθηκε στο Δικαστήριο δεν περιέχει σχετικά στοιχεία εκτιμήσεως, απόκειται στο αιτούν δικαστήριο να πραγματοποιήσει τους ελέγχους τους οποίους απαιτούνται συναφώς, λαμβάνοντας υπόψη ό,τι γίνεται γενικώς δεκτό, στο πλαίσιο της τηρήσεως του κανονισμού 1/2005, στα λοιπά κράτη μέλη, πέραν αυτού που θέσπισε τις οικείες προδιαγραφές.

60 Επισημαίνεται, ωστόσο, ευθύς εξαρχής ότι δεν είναι δυνατό να θεωρηθούν σύμφωνες με την αρχή της αναλογικότητας προδιαγραφές ως προς το ελάχιστο εσωτερικό ύψος των διαμερισμάτων σε ταξίδια διάρκειας πλέον των οκτώ ωρών, όπως αυτές που θέτουν οι μεταβατικές διατάξεις του άρθρου 36, παράγραφος 4, της υπουργικής αποφάσεως 1729/2006, δεδομένου ότι το ίδιο κράτος μέλος έχει θεσπίσει λιγότερο αυστηρές προδιαγραφές, όπως οι προβλεπόμενες στο άρθρο 9, παράγραφος 1, της εν λόγω υπουργικής αποφάσεως, στο πλαίσιο του καθεστώτος κοινού δικαίου.

Επιθεώρηση των ζώων κατά τη διάρκεια του ταξιδιού

61 Κατά το άρθρο 9, παράγραφος 5, της επίμαχης στην υπόθεση της κύριας δίκης υπουργικής αποφάσεως, τα οδικά οχήματα που χρησιμοποιούνται για τη μεταφορά χοίρων βάρους άνω των 40 kg σε ταξίδια που υπερβαίνουν τις οκτώ ώρες πρέπει να είναι διαρρυθμισμένα κατά τρόπον ώστε να εξασφαλίζεται, ως προς κάθε επίπεδο και ανά πάσα στιγμή, ελάχιστο ύψος επιθεωρήσεως 140.

62 Συναφώς, το άρθρο του 3, δεύτερο εδάφιο, στοιχείο στ΄, του κανονισμού 1/2005, σε συνδυασμό με το κεφάλαιο ΙΙ, σημείο 1.1, στοιχείο ζ΄, του παραρτήματός του Ι, προβλέπει ότι τα μεταφορικά μέσα τα οποία προορίζονται για τη μεταφορά ζώων πρέπει να είναι διαρρυθμισμένα κατά τρόπο που να καθιστά δυνατή την πρόσβαση στα ζώα προκειμένου να ελέγχεται τακτικά ότι βρίσκονται σε καλή κατάσταση. Ως προς το σημείο αυτό, επιβάλλεται η διαπίστωση ότι, αντιθέτως προς ό,τι ίσχυε στο πλαίσιο του συστήματος που θέσπιζαν η οδηγία 91/628 και ο κανονισμός 411/98, οι διατάξεις του κανονισμού 1/2005 οι οποίες αφορούν την επιθεώρηση των ζώων κατά τη μεταφορά τους έχουν εφαρμογή σε όλα τα μεταφορικά μέσα, ανεξαρτήτως της διάρκειας του ταξιδιού.

63 Κατά συνέπεια, εθνικό μέτρο που θέτει συναφώς ιδιαίτερες προδιαγραφές μόνον ως προς τα ταξίδια των οποίων η διάρκεια υπερβαίνει τις οκτώ ώρες είναι αντίθετο προς τις εν λόγω διατάξεις του κανονισμού 1/2005, δεδομένου ότι πρέπει για όλα τα ταξίδια να προβλέπεται δυνατότητα προσβάσεως στα ζώα, ώστε να ελέγχεται τακτικά η καλή κατάστασή τους.

64 Εκ περισσού, σημειώνεται ότι, όπως προκύπτει mutatis mutandis από τις σκέψεις 54 έως 59 της παρούσας αποφάσεως, τυχόν συγκεκριμένες προδιαγραφές ως προς τον καθορισμό ελάχιστου ύψους επιθεωρήσεως ώστε να διασφαλίζεται τέτοια πρόσβαση πρέπει να ανταποκρίνονται στους σκοπούς που επιδιώκει ο κανονισμός 1/2005 και να είναι ανάλογοι προς αυτούς.

Διαθέσιμο εμβαδόν ανά μεταφερόμενο ζώο

65 Κατά το παράρτημα 2, τίτλος Δ, σημεία 1 και 2, της επίμαχης στην υπόθεση της κύριας δίκης υπουργικής αποφάσεως, σε περίπτωση οδικής μεταφοράς χοίρων, πρέπει να εξασφαλίζεται στα ζώα ένα ελάχιστο, κυμαινόμενο ανάλογα με το βάρος τους, εμβαδόν, το οποίο ανέρχεται, για τους χοίρους βάρους 100 kg, σε 0,42 m2 [τετραγωνικά μέτρα] όταν η διάρκεια του ταξιδιού δεν υπερβαίνει τις οκτώ ώρες και σε 0,50 m2 για ταξίδια διάρκειας μεγαλύτερης των οκτώ ωρών.

66 Η συγκεκριμένη πτυχή της μεταφοράς ζώντων ζώων ρυθμίζεται με το άρθρο 3, δεύτερο εδάφιο, στοιχείο ζ΄, του κανονισμού 1/2005, κατά το οποίο «προβλέπεται επαρκές εμβαδόν δαπέδου [...] για τα ζώα, ανάλογα με το μέγεθός τους και το προβλεπόμενο ταξίδι». Όσον αφορά ειδικότερα τους χοίρους, το παράρτημα I, κεφάλαιο VII, τίτλος Δ, του κανονισμού αυτού διευκρινίζει περαιτέρω ότι, προκειμένου να μπορούν να κατακλίνονται και να στέκονται όρθιοι στη φυσική τους στάση, «η πυκνότητα φόρτωσης κατά τη μεταφορά των χοίρων βάρους 100 kg περίπου δεν πρέπει να υπερβαίνει τα 235 kg/m2», το δε κατώτατο αυτό όριο ως προς το διαθέσιμο εμβαδόν μπορεί να αυξηθεί κατά 20 % ανάλογα, μεταξύ άλλων, με τη διάρκεια του ταξιδιού. Για ζώα βάρους 100 kg, οι τιμές αυτές αντιστοιχούν σε διαθέσιμο εμβαδόν 0,42 m2 και 0,50 m2 αντιστοίχως.

67 Διαπιστώνεται, επομένως, ότι συγκεκριμένες προδιαγραφές ως προς τη μέγιστη πυκνότητα φορτώσεως, όπως αυτές που θέτει το παράρτημα 2, σημεία 1 και 2, της υπουργικής αποφάσεως 1729/2006, είναι σύμφωνες με τις κατώτατες και τις ανώτατες τιμές τις οποίες προβλέπει ο κανονισμός 1/2005 (βλ., κατ' αναλογία, προαναφερθείσα απόφαση Danske Svineproducenter, σκέψη 50).

68 Κατόπιν του συνόλου των ανωτέρω σκέψεων, στο υποβληθέν ερώτημα πρέπει να δοθεί η απάντηση ότι ο κανονισμός 1/2005 έχει την έννοια ότι:

— ο κανονισμός αυτός δεν απαγορεύει τη θέσπιση, εκ μέρους κράτους μέλους, κανόνων για τις οδικές μεταφορές χοίρων οι οποίοι, προς ενίσχυση της ασφάλειας δικαίου, συγκεκριμενοποιούν, τηρώντας τον σκοπό της προστασίας των ζώων και χωρίς να θέτουν συναφώς υπερβολικά κριτήρια, τις απαιτήσεις που προβλέπει ο εν λόγω κανονισμός όσον αφορά το ελάχιστο εσωτερικό ύψος των διαμερισμάτων των ζώων, υπό την προϋπόθεση, της οποίας τη συνδρομή οφείλει το αιτούν δικαστήριο να ελέγξει, ότι οι σχετικές προδιαγραφές δεν συνεπάγονται επιπλέον κόστος ή τεχνικές δυσχέρειες που να περιάγουν σε δυσμενή θέση είτε τους παραγωγούς του κράτους μέλους που τις θέσπισε είτε τους παραγωγούς άλλων κρατών μελών, οι οποίοι επιθυμούν να εξάγουν τα προϊόντα τους στο συγκεκριμένο κράτος μέλος ή μέσω αυτού· πάντως, δεν είναι δυνατό να θεωρηθούν σύμφωνες με την αρχή της αναλογικότητας προδιαγραφές όπως αυτές που θέτουν οι μεταβατικές διατάξεις του άρθρου 36, παράγραφος 4, της υπουργικής αποφάσεως 1729/2006, δεδομένου ότι το ίδιο κράτος μέλος έχει θεσπίσει λιγότερο αυστηρές προδιαγραφές, όπως οι προβλεπόμενες στο άρθρο 9, παράγραφος 1, της εν λόγω υπουργικής αποφάσεως, στο πλαίσιο του καθεστώτος κοινού δικαίου·

— ο κανονισμός αυτός απαγορεύει τη θέσπιση, εκ μέρους κράτους μέλους, κανόνων για τις οδικές μεταφορές χοίρων με τους οποίους συγκεκριμενοποιούνται οι απαιτήσεις που προβλέπει ο εν λόγω κανονισμός ως προς τη δυνατότητα προσβάσεως στα ζώα ώστε να ελέγχεται τακτικά ότι βρίσκονται σε καλή κατάσταση, όταν οι κανόνες αυτοί αφορούν μόνον ταξίδια διάρκειας μεγαλύτερης των οκτώ ωρών, και

— ο κανονισμός αυτός δεν απαγορεύει τη θέσπιση, εκ μέρους κράτους μέλους, κανόνων σύμφωνα με τους οποίους, κατά την οδική μεταφορά χοίρων, πρέπει να εξασφαλίζεται στα ζώα ένα ελάχιστο, κυμαινόμενο ανάλογα με το βάρος τους, εμβαδόν, το οποίο ανέρχεται, για τους χοίρους βάρους 100 kg, σε 0,42 m2 όταν η διάρκεια του ταξιδιού δεν υπερβαίνει τις οκτώ ώρες και σε 0,50 m2 για ταξίδια διάρκειας μεγαλύτερης των οκτώ ωρών.

Επί των δικαστικών εξόδων

69 Δεδομένου ότι η παρούσα διαδικασία έχει ως προς τους διαδίκους της κύριας δίκης τον χαρακτήρα παρεμπίπτοντος που ανέκυψε ενώπιον του εθνικού δικαστηρίου, σ' αυτό εναπόκειται να αποφανθεί επί των δικαστικών εξόδων. Τα έξοδα στα οποία υποβλήθηκαν όσοι υπέβαλαν παρατηρήσεις στο Δικαστήριο, πλην των ως άνω διαδίκων, δεν αποδίδονται.

Για τους λόγους αυτούς, το Δικαστήριο (τρίτο τμήμα) αποφαίνεται:

Ο κανονισμός (ΕΚ) 1/2005 του Συμβουλίου, της 22ας Δεκεμβρίου 2004, για την προστασία των ζώων κατά τη μεταφορά και συναφείς δραστηριότητες και για την τροποποίηση των οδηγιών 64/432/ΕΟΚ και 93/119/ΕΚ και του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1255/97, πρέπει να ερμηνευθεί υπό την έννοια ότι:

— **ο κανονισμός αυτός δεν απαγορεύει τη θέσπιση, εκ μέρους κράτους μέλους, κανόνων για τις οδικές μεταφορές χοίρων οι οποίοι, προς ενίσχυση της ασφάλειας δικαίου, συγκεκριμενοποιούν, τηρώντας τον σκοπό της προστασίας των ζώων και χωρίς να θέτουν συναφώς υπερβολικά κριτήρια, τις απαιτήσεις που προβλέπει ο εν λόγω κανονισμός όσον αφορά το ελάχιστο εσωτερικό ύψος των διαμερισμάτων των ζώων, υπό την προϋπόθεση, της οποίας τη συνδρομή οφείλει το αιτούν δικαστήριο να ελέγξει, ότι οι σχετικές**

προδιαγραφές δεν συνεπάγονται επιπλέον κόστος ή τεχνικές δυσχέρειες που να περιάγουν σε δυσμενή θέση είτε τους παραγωγούς του κράτους μέλους που τις θέσπισε είτε τους παραγωγούς άλλων κρατών μελών, οι οποίοι επιθυμούν να εξάγουν τα προϊόντα τους στο συγκεκριμένο κράτος μέλος ή μέσω αυτού· πάντως, δεν είναι δυνατό να θεωρηθούν σύμφωνες με την αρχή της αναλογικότητας προδιαγραφές όπως αυτές που θέτουν οι μεταβατικές διατάξεις του άρθρου 36, παράγραφος 4, της υπουργικής αποφάσεως αριθ. 1729, της 21ης Δεκεμβρίου 2006, σχετικά με την προστασία των ζώων κατά τη μεταφορά τους, δεδομένου ότι το ίδιο κράτος μέλος έχει θεσπίσει λιγότερο αυστηρές προδιαγραφές, όπως οι προβλεπόμενες στο άρθρο 9, παράγραφος 1, της εν λόγω υπουργικής αποφάσεως, στο πλαίσιο του καθεστώτος κοινού δικαίου·

— **ο κανονισμός αυτός απαγορεύει τη θέσπιση, εκ μέρους κράτους μέλους, κανόνων για τις οδικές μεταφορές χοίρων με τους οποίους συγκεκριμενοποιούνται οι απαιτήσεις που προβλέπει ο εν λόγω κανονισμός ως προς τη δυνατότητα προσβάσεως στα ζώα ώστε να ελέγχεται τακτικά ότι βρίσκονται σε καλή κατάσταση, όταν οι κανόνες αυτοί αφορούν μόνον ταξίδια διάρκειας μεγαλύτερης των οκτώ ωρών, και**

— **ο κανονισμός αυτός δεν απαγορεύει τη θέσπιση, εκ μέρους κράτους μέλους, κανόνων σύμφωνα με τους οποίους, κατά την οδική μεταφορά χοίρων, πρέπει να εξασφαλίζεται στα ζώα ένα ελάχιστο, κυμαινόμενο ανάλογα με το βάρος τους, εμβαδόν, το οποίο ανέρχεται, για τους χοίρους βάρους 100 kg, σε 0,42 m2 όταν η διάρκεια του ταξιδιού δεν υπερβαίνει τις οκτώ ώρες και σε 0,50 m2 για ταξίδια διάρκειας μεγαλύτερης των οκτώ ωρών.**

(υπογραφές)